

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

Продовольча безпека є необхідним складником економічної безпеки, яка, відповідно, забезпечує національну безпеку держави. Продовольча безпека є комплексним поняттям, яке охоплює не лише економічний, а й політичний, соціальний та екологічний аспекти, які слід розглядати як рівнозначні порівняно з іншими. Як позитивні, так і негативні зміни у сфері виробництва та споживання продуктів харчування безпосередньо впливають на стан добробуту й рівень життя населення. У межах забезпечення продовольчої безпеки формуються механізми протидії економічним загрозам, розвитку відтворювальних процесів у агропромисловому виробництві. Це зумовлено тим, що продовольча проблема на сучасному етапі розвитку має глобальний характер, який визначає стан національної безпеки країни загалом.

Не може вважатися економічно розвинутою та високорозвиненою держава, у якій людина обмежена щодо продуктів харчування. Тому має бути розроблено та всебічно виважено парадигму національної продовольчої безпеки. Продовольча безпека – захищеність життєвих інтересів людини, яка полягає в гарантуванні державою безперешкодного економічного доступу людини до продуктів харчування з метою підтримання її звичайної життєвої діяльності. Таким чином, продовольча безпека – це такий еколого-економічний стан держави (регіону), за якого задовольняються потреби населення в особі кожного громадянина якісними та безпечними продуктами харчування відповідно до прийнятих стандартів і норм на необхідному рівні з метою підтримання їх звичайної життєвої діяльності. Важливою передумовою забезпечення продовольчої безпеки нашої держави є ефективне функціонування аграрного сектору економіки й розвиток основних галузей аграрного виробництва. Дослідженню проблем продовольчої безпеки присвячено значну кількість праць науковців, авторами яких є А. Бірюков, Є. Борисенко, О. Варченко, О. Гойчук, С. Дем'яненко, В. Єрмоленко, В. Курило, Р. Тринько та ін. Вивчення поняття «продовольча безпека» було започатковано в середині 1970-х років. Зокрема, на Генеральній Асамблеї ООН у 1974 році було прийнято резолюцію «Міжнародні зобов'язання із забезпечення продовольчої безпеки в світі», де категорію «продовольча безпека» визначено як забезпечення гарантованого доступу всіх жителів і в будь-який час до продовольчих ресурсів світу в кількості, необхідній для активного здорового життя. Так, фундаментальними міжнародними актами, які регулюють питання забезпечення міжнародної продовольчої безпеки, можна визначити Угоду про сільське господарство Уругвайського раунду, прийняту 1994 року як додаток до Угоди про заснування Світової організації торгівлі, та прийняту 1996 року Римську декларацію «Про всесвітню продовольчу безпеку». Перехід до ринкової економіки, реформування аграрного сектору відповідно до вимог економічних законів ринку спонукають до формування системи продовольчої безпеки в нових умовах. Ключові засади законодавчого забезпечення національної продовольчої безпеки встановлено Конституцією України. Так, ст. 1 Основного Закону визначає нашу державу як суверенну, незалежну, демократичну, соціальну та правову. Згідно з ч. 1 ст. 17 Конституції України, захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу. Продовольча безпека є одним зі складників економічної безпеки держави. Стаття 48 Основного Закону передбачає, що кожен має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що передбачає достатнє харчування, одяг, житло. У ч. 2 ст. 50 цього Закону також передбачено, що кожному гарантовано право вільного доступу до інформації про стан довкілля, якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення. Така інформація ніким не може бути засекречена. Іншими основоположними актами у сфері законодавчого забезпечення продовольчої безпеки держави є Закон України «Про основи національної безпеки», Стратегія національної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 12 лютого 2007 року № 105/2007, закони України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року», «Про державну підтримку сільського господарства України», «Про ветеринарну медицину», «Про безпечність та якість харчових продуктів», «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів», «Про правовий режим надзвичайного стану» тощо. Продовольча безпека є однією з основних умов життєдіяльності населення й найважливішою функцією будь-якої держави. Визначення продовольчої безпеки в українському законодавстві з'явилося 2004 року в Законі України «Про державну підтримку сільського господарства України», де було визначено її як захищеність життєвих інтересів людини, що виявляється в гарантуванні державою безперешкодного економічного доступу людини до продуктів харчування з метою підтримки його звичайної життєдіяльності. Тому необхідною видається систематизація законодавства у сфері продовольчої безпеки, зокрема шляхом розробки й прийняття Закону «Про продовольчу безпеку», який сприятиме підвищенню ефективності правового регулювання відносин у сфері забезпечення продовольчої безпеки та забезпеченості населення якісними та безпечними продуктами харчування.